

Stappenplan Geveltuinburendag

In één dag een groene, verbonden straat:
zo organiseer je het.

Inhoud

Hoofdstuk 1 Inleiding & doelen

3

Hoofdstuk 2 Rollen & governance

5

Hoofdstuk 3 Selectie van de locatie

8

Hoofdstuk 4 Communicatie & activatie

10

Hoofdstuk 5 Tijdpad & draaiboek

15

Hoofdstuk 6 Logistiek & uitvoering

17

Hoofdstuk 7 Nazorg & beheer

19

Hoofdstuk 8 Nuttige bronnen

21

Bijlagen

22

1. Inleiding & doelen

Een geveltuinburendag is een kleine ingreep met groot effect. Door een paar stoeptegels te lichten ontstaat direct meer groen, verkoeling en ruimte voor water en biodiversiteit — maar vooral beweging in de straat. Bewoners komen naar buiten, helpen elkaar en ontdekken dat vergroenen samen makkelijker en leuker is dan alleen; zelfs mensen zonder tuinier ervaring doen mee zodra ze burens zien.

De gemeente Utrecht organiseert al jaren geveltuinburendagen waarbij bewoners gratis planten, grond en gereedschap krijgen. Het succes zit in de eenvoud: een laagdrempelige actie die in één dag zichtbaar resultaat geeft.

In de zomer van 2025 hebben de provincie Utrecht en het Netwerk Water&Klimaat deze aanpak opgeschaald in vijf gemeenten: Nieuwegein, De Bilt, Zeist, Stichtse Vecht en Wijk bij Duurstede. In elke gemeente werd één straat geselecteerd waarin bewoners samen op één dag een reeks geveltuinen aanlegden. Bewoners hoefden zich alleen aan te melden — materialen, ontwerp, begeleiding en afvoer werden geregeld. De uitvoering door de Natuur en Milieufederatie Utrecht

(NMU) en Guerrilla Gardeners liet zien dat zo'n dag veel meer oplevert dan vergroening: in een van de gemeenten werd gesproken van "een ideaal plaatje van wat een straat samen kan bereiken."

Dit stappenplan bundelt alle lessen uit deze pilot en helpt gemeenten om:

- een actie goed voor te bereiden,
- bewoners effectief te activeren,
- de uitvoering soepel te laten verlopen,
- en vooral: eigenaarschap en sociale verbinding in de straat te versterken.

Dit plan is primair geschreven voor geveltuinburendagen, maar kan ook dienen als inspiratie voor andere vormen van straatgerichte vergroening of buurtacties.

Doelen van een geveltuinburendag

1. Klimaatadaptatie & biodiversiteit

- Regenwater kan infiltreren in de bodem, wat piekbelasting op het riool vermindert.
- Minder verharding zorgt voor lagere gevoelstemperaturen tijdens hitte.
- Bloeiende gevels versterken biodiversiteit en bieden voedsel en schuilplekken voor insecten en vogels.

2. Gezondheid & leefbaarheid

- Meer groen in de directe woonomgeving draagt bij aan welzijn, rust en een aantrekkelijk straatbeeld.
- Straten voelen veiliger, schoner en meer uitnodigend aan.

3. Sociale cohesie & buurtcontact

- Een gezamenlijke plantdag brengt bewoners letterlijk bij elkaar.
- Tijdens het uitvoeren van de geveltuin-plannen ontstaan vanzelf gesprekken, hulpacties en nieuw contact.
- In meerdere gemeenten ontstonden WhatsApp-groepen die ook na afloop actief blijven voor groene tips en buurtvragen.
- Bewoners gaven terug: *“Ik heb meer burens gesproken in één dag dan in de afgelopen tien jaar.”*

2. Rollen & governance

Een geveltuinburendag lijkt klein van schaal, maar vraagt om een duidelijke rolverdeling. Succes ontstaat wanneer verantwoordelijkheden vooraf helder zijn en bewoners weten waar ze aan toe zijn. Hieronder beschrijven we de basisrollen en aandachtspunten bij de samenwerking tussen gemeente, uitvoerende partners en bewoners.

2.1 Kernrollen

Rol	Taken in het proces	Toelichting/praktijkvoorbeelden
Gemeente	<ul style="list-style-type: none">• Selecteert straat, buurt of wijk• Stemt intern af met relevante afdelingen (o.a. groen, communicatie & buitendienst)• Indien mogelijk, faciliteert materialen (planten, aarde, opsluitbanden, boomchors) en afvoer van tegels en zand• Indien mogelijk, leent gereedschap uit	In Utrecht levert de gemeente plantgoed, aarde, opsluitbanden en gereedschap (zoals tegelknipper, kruiwagens, scheppen). De buitendienst zet parkeervakken af en haalt tegels en grond op.
Uitvoerende organisatie (optioneel)	<ul style="list-style-type: none">• Bewonersactivatie (bv. deur-aan-deur, flyers, straat-WhatsAppgroep)• Verwerken van aanmeldingen en beantwoorden van vragen• Afstemming van logistiek en materialen met gemeente en leveranciers• Begeleiding op de plantdag	In de pilot verzorgden NMU en Guerrilla Gardeners zowel de activatie als de afstemming op straat. Op basis van doorgegeven informatie (zon/schaduw, lengte, klimmer/geen klimmer) ontstonden tuinontwerpen. Op de plantdag boden zij praktische begeleiding. ▶

Rol	Taken in het proces	Toelichting/praktijkvoorbeelden
Lokale bewoners-groep / ambassadeurs (optioneel)	<ul style="list-style-type: none"> Ondersteunt bij werving in de straat Is aanspreekpunt voor burens Helpt op de plantdag en soms bij nazorg Houdt laagdrempelig contact via groepsapps of buurtkanalen 	De actie in Nieuwegein liet zien dat het waardevol is om samen te werken met actieve straatbewoners, de ambassadeurs van de actie. Zij kunnen de actie verspreiden, bewoners aanspreken en zorgen voor continuïteit.
Tuincentrum of leverancier	<ul style="list-style-type: none"> Levert plantgoed, grond, compost, rekjes, opsluitbanden en boomschors Stemt levermomenten af met gemeente of uitvoerder 	Afhankelijk van aanbesteding kan een gemeente lokaal inkopen. Korte lijnen met leveranciers dragen bij aan soepele logistiek.
Bewoners	<ul style="list-style-type: none"> Melden hun geveltuin aan Leggen hun geveltuin zelf aan (wippen, scheppen, planten, water geven) Houden hun geveltuin daarna zelf bij 	Bewoners krijgen duidelijke instructies over hoeveel werk het is, wanneer materialen komen en hoe ze onderhoud kunnen uitvoeren. "Gemeente faciliteert, bewoner beheert" is het uitgangspunt.

De rolverdeling in dit stappenplan is een bewezen structuur, maar geen vaststaand model. Gemeenten kunnen deze eenvoudig aanpassen aan hun lokale situatie. In plaats van een ingehuurd uitvoerende organisatie voor bewonersactivatie en begeleiding, kan ook worden gewerkt met bestaande structuren in de wijk: actieve bewonersgroepen, sportclubs, buurthuizen, vrijwilligersnetwerken of verenigingen. Deze partijen

kunnen een sterke rol spelen in deur-aan-deuractivatie, het opbouwen van draagvlak en ondersteuning op de plantdag. Deze aanpak vraagt om goede voorbereiding en duidelijke begeleiding vanuit de gemeente. Vrijwilligers moeten weten wat er van hen wordt verwacht, welke informatie zij delen, en hoe zij vragen of knelpunten kunnen terugkoppelen. Een helder aanspreekpunt binnen de gemeente blijft daarom noodzakelijk.

2.2 Wat kost een geveltuinburendag?

De kosten van een geveltuinburendag hangen sterk samen met het ambitieniveau. Een actie die vooral leunt op communicatie via gemeentelijke kanalen en flyers is relatief goedkoop, maar bereikt doorgaans vooral de al betrokken bewoners. De intensieve, persoonlijke benadering die in deze pilot werd toegepast had juist meer effect onder bewoners die normaal niet meedoen. Met de deur-aan-deuractivatie, gesprekken en actieve begeleiding bereik je veel hogere deelname en betrokkenheid. Het gekozen activatieniveau bepaalt daarmee zowel de kosten als de maatschappelijke impact.

Op basis van de pilot van 2025 (één straat, circa 10 – 25 geveltuinen, volledige uitvoering door NMU/ Guerrilla Gardeners) liggen de totale kosten doorgaans tussen **€ 11.000 en € 18.000 (incl. btw)**, afhankelijk van de omvang van de straat, de hoeveelheid materiaal en de mate van professionele ondersteuning.

Grofweg bestaat dit budget uit:

- Projectmanagement, afstemming en overleg
€ 3.000 – € 5.000
- Bewonersactivatie en communicatie:
€ 4.000 – € 5.000
- Planten, tuinaarde en materialen (opsluitbanden, rekjes, mulch): € 2.000 – € 4.000
- Ontwerp en begeleiding op de dag zelf:
€ 2.000 – € 3.000
- Logistiek en afvoer van tegels/zand (buitendienst): afhankelijk van gemeente, meestal intern gedekt.

Mogelijke financieringsbronnen zijn:

- Gemeentelijk groen- of klimaatadaptatiebudget
- Buurt- of wijkbudgetten
- Woningcorporaties (bij sociale doelstellingen of vergroening rond huurwoningen)
- Waterschappen (bij afkoppelen en tegels wippen)
- Provinciale subsidieregelingen.

Een uitgebreider overzicht van financieringsopties is beschikbaar in het [fondsoverzicht van Groen aan de Buurt](#).

3. Selectie van de locatie

3.1 Maatschappelijke urgentie

Kies bij voorkeur een plek waar vergroening méér doet dan alleen het straatbeeld opfrissen. Straten of buurten die sterk versteend zijn profiteren door de vergroening direct van meer verkoeling, wateropvang en biodiversiteit. De Klimateffectenkaart (check klimaatstresstesten.hkvservices.nl/) kan helpen

Een geveltuinburendag werkt het best wanneer bewoners zich makkelijk kunnen voorstellen dat ze meedoen.

om inzichtelijk te maken waar hittestress, droogte of wateroverlast het meest urgent zijn, en waar vergroening dus de grootste klimaatwinst oplevert. In wijken met een lagere sociaaleconomische positie kan een gezamenlijke actiedag bovendien een belangrijke impuls geven aan ontmoeting en onderlinge verbinding. Ook plekken waar bewoners zelf aangeven behoefte te hebben aan meer groen of meer contact verdienen prioriteit.

3.2 Fysieke en logistieke geschiktheid

De locatie moet praktisch uitvoerbaar zijn zonder ingewikkelde uitzonderingen. Na aanleg moet er voldoende stoepbreedte overblijven (veelal minimaal 1,20 meter, afhankelijk van lokaal beleid). Gevels moeten bereikbaar zijn zonder belemmerende obstakels zoals ventilatieopeningen, leidingen, hoogteverschillen of zware boomwortels. Daarnaast is er ruimte nodig voor de opslag van materialen en een plek waar tegels en zand tijdelijk kunnen worden verzameld en afgevoerd. Hoe toegankelijker het gebied voor buitendienst, leveranciers en uitvoerders, hoe soepeler de plantdag verloopt.

3.3 Bewonerspotentieel

Een geveltuinburendag werkt het best wanneer bewoners zich makkelijk kunnen voorstellen dat ze meedoen. Een positieve eerste indruk bij deur-aan-deurbezoeken is daarom een sterk signaal dat de locatie kansrijk is. Wanneer zes tot acht adressen interesse tonen, ontstaat al snel een vliegwiel waardoor anderen aansluiten. Nog beter werkt het als er iemand in de straat woont die de rol van kartrekker op zich wil nemen, een vertrouwd gezicht die burens meeneemt en vragen opvangt.

Toolbox – Quick-scan

Een locatie is geschikt wanneer je **minstens drie keer 'ja'** kunt beantwoorden:

- Ligt de straat/buurt in een versteend of kwetsbaar gebied waar vergroening veel oplevert?
- Kunnen minimaal 6 – 8 adressen meedoen (of meerdere straten bij een wijkgerichte aanpak)?
- Is er voldoende stoepbreedte en ruimte voor materialen en afvoer?
- Is de locatie overzichtelijk genoeg voor begeleiding (één straat of een logisch straatcluster)?
- Is bewonersreactie positief tijdens de eerste verkenning?

4. Communicatie & activatie

Communicatie en activatie bepalen of bewoners gaan meedoen. In alle pilotgemeenten bleek dat niet het groen of de materialen, maar het persoonlijke contact de doorslag gaf. Bewoners willen weten wat er gaat gebeuren, wat er van hen wordt verwacht en of het voor hen haalbaar is. Een duidelijke, vriendelijke en laagdrempelige aanpak zorgt ervoor dat mensen over de drempel stappen. Dat de actie energie oplevert in plaats van extra werk.

4.1 Kernprincipes van effectieve activatie

1. Persoonlijk contact werkt het best

Deur-aan-deuractivatie (kort, vriendelijk en zonder druk) blijkt de meest effectieve manier om bewoners te bereiken. Bewoners krijgen vertrouwen, voelen zich gezien en kunnen meteen vragen stellen. In vakantietijd of bij lage opkomst helpt een tweede ronde. In sommige wijken kan er wantrouwen zijn richting de gemeente. In deze gevallen helpt het wanneer de actie wordt uitgevoerd of uitgedragen door een andere afzender, zoals een groene organisatie of bewonersgroep, eventueel samen met de gemeente. Dit maakt

de benadering persoonlijker en toegankelijker. Een tweede ronde is vrijwel altijd aan te bevelen. Bewoners hebben dan meer tijd gehad om over deelname na te denken en burens hebben elkaar in de tussentijd kunnen enthousiasmeren.

Toolbox – Deur-aan-de-deur script

Jij:

“Hallo, excuus dat ik u even stoor. We komen niets verkopen, maar juist iets leuks brengen. Op **[datum]** krijgt uw straat de kans om gratis een klein geveltuintje aan te leggen: een smal strookje groen direct tegen de gevel, op de stoep.”

Optioneel verduidelijken (bij twijfel):

“Dat stukje stoep is van de gemeente, maar die stimuleert juist dat bewoners samen tegels weghalen om de straat groener en gezelliger te maken.”

Kernuitleg

Jij:

“Daarom zijn de planten, tuinaarde en opsluitbanden gratis, en voert de gemeente de tegels en het zand af. U hoeft alleen zelf mee te doen en het in de toekomst onderhouden. Als de aanleg voor u te zwaar is, vragen we u om iemand mee te nemen die u helpt. Meedoen is eenvoudig: scan deze QR-code en u zit meteen in de WhatsAppgroep met alle informatie. (...)”

Meest voorkomende vragen en reacties

Bewoner: “Kost dit mij iets?”

Jij: “Nee, alles is gratis: de planten, tuinaarde, opsluitbanden en de afvoer van de tegels. U investeert alleen een paar uur tijd voor de aanleg en het onderhoud in de toekomst.”

Bewoner: “Ik kan fysiek niet zo veel.”

Jij: “Dat begrijpen we. De aanleg is echt van de bewoners, dus als u iemand kan regelen die met u meekijkt en helpt, kunt u gewoon meedoen. Veel burens helpen elkaar ook spontaan.”

Bewoner: “Hoe meld ik me aan?”

Jij: “Heel eenvoudig: scan deze QR-code. Dan komt u meteen in de WhatsAppgroep met alle informatie over tijden, materialen en de plantdag.”

(QR meteen tonen, telefoon richting bewoner laten draaien)

Bewoner: “Ik twijfel een beetje.”

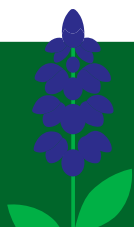
Jij: “Dat horen we vaker, maar bijna iedereen die meedoet is achteraf heel blij. Het is niet veel werk, u krijgt hulp van burens en het resultaat ziet u dezelfde dag al. U mag het altijd proberen; aanmelden verplicht tot niets.”

Bewoner: “Mijn stoep is misschien niet geschikt.”

Jij: “Zal ik even kort meekijken? Als er minimaal 1,20 meter loopruimte overblijft, kan het meestal gewoon.”

Afsluiting

Jij: “Als u meedoet: scan gerust de QR-code en dan sturen we alle informatie. Dank voor uw tijd en leuk als u meedoet!”

Casus Nieuwegein – Werken met een straatambassadeur

In Nieuwegein bleek een straatambassadeur bewoners sneller in beweging te krijgen, omdat zij en een vertrouwd gezicht was. Haar persoonlijke manier van communiceren bepaalde hoe de actie werd ontvangen. De gemeente merkte dat het werken met een ambassadeur vraagt om vertrouwen én loslaten: je geeft iemand ruimte om het verhaal op haar eigen manier te brengen. Tegelijkertijd werd duidelijk dat de toon en stijl van één persoon invloed heeft op hoe bewoners de hele actie begrijpen, wat vraagt om heldere afspraken en goede ondersteuning.

2. Maak deelname eenvoudig

Bewoners zeggen sneller “ja” als:

- Ze weten hoeveel werk het is;
- De materialen geregeld zijn;
- Ze keuzevrijheid hebben (bijv. type plantpakket);
- Ze begeleiding krijgen bij vragen of fysieke beperkingen.

3. Duidelijke verwachtingen vooraf

Uit de evaluatie onder bewoners blijkt: bewoners waarderen het wanneer ze vooraf weten:

- Hoe groot hun tuintje wordt;
- Welke materialen er komen;
- Hoe laat de plantdag start;
- Waar ze rekening mee moeten houden (zoals ventilatiegaten of stoepbandjes);
- Wie ze kunnen benaderen bij vragen.

4. Zorg voor continuïteit

Na de eerste activatieronde:

- Richt direct een straat-WhatsApp-groep op;
- Gebruik die voor updates, plantkeuze, levertijden en praktische vragen;
- Laat bewoners elkaar helpen. Dit versterkt eigenaarschap en enthousiasme.

4.2 Communicatiemiddelen

De pilot liet zien dat een mix van communicatiemiddelen het beste werkt:

1. Deur-aan-deur flyer

Kort, uitnodigend, duidelijk:

- Wat is een geveltuin;
- Wanneer is de actiedag;
- Wat levert het op;
- Hoe kun je meedoen;
- QR-code naar de WhatsAppgroep (of het aanmeldformulier).

In deze pilotactie hebben we de al bestaande huisstijl van NK Tegelwippen toegepast (zie bijlage). De flyer wordt bij voorkeur persoonlijk overhandigd tijdens het deur-aan-deurgesprek. Het gesprek zorgt voor vertrouwen en directe uitleg. De flyer dient als concrete bevestiging, die bewoners later kunnen nalezen. Bewoners die niet thuis zijn, krijgen de flyer in de brievenbus, zodat niemand de informatie mist.

Tip

Laat bewoners al tijdens het gesprek de QR-code scannen. Dit voorkomt uitstel en vergroot deelname.

2. Straat-WhatsAppgroep

Aanmelding verloopt direct via de QR-code op de flyer. De WhatsAppgroep is een laagdrempelige plek voor praktische updates, vragen en onderlinge hulp tijdens de voorbereidingen en op de plantdag. Tijdens de pilot zagen we dat de groep daarna vaak doorleeft als plek waar bewoners tips uitwisselen, foto's delen en elkaar helpen met onderhoud.

Wie beheert de WhatsAppgroep?

Dat verschilt per gemeente en hangt samen met capaciteit en doelstellingen.

- **Gemeente zelf beheren:** vraagt om tijd, maar biedt direct contact met de straat. Iets wat veel bewoners waarderen.
- **Uitvoerende organisatie beheren:** werkt goed wanneer er intensieve begeleiding is en de communicatie tot in de puntjes moet worden afgestemd.
- **Straatambassadeur beheren:** versterkt lokaal eigenaarschap en werkt vooral goed in straten waar al iemand deze rol oppakt.

3. Korte informatie-e-mail/WhatsApp bericht na aanmelding

Herhaal daarin:

- Datum + tijd;
- Wat je als bewoner zelf doet;
- Wat er voor je geregeld wordt;
- Een eenvoudig stappenplan voor de plantdag.

5. Tijdpad & draaiboek

Een geveltuinburendag laat zich het best organiseren in een aantal logische fases. De ervaring leert dat een voorbereidingstraject van acht tot twaalf weken niet alleen rust geeft bij gemeente en partners. Het geeft bewoners ook ruim de tijd om vragen te stellen, elkaar te enthousiasmeren en zich echt eigenaar te voelen van het proces.

Fase 1: Verkennen & kiezen (week 1 – 2)

Het proces begint met een gezamenlijke verkenning: een eerste gesprek tussen gemeente en uitvoerende organisatie of lokale vrijwilligersgroep. Gevolgd door het zorgvuldig kiezen van de straat of het buurtdeel. Een korte straatscan met de buitendienst helpt om obstakels of kansen vroeg te signaleren. In deze fase worden ook de rollen verdeeld, communicatiemiddelen voorbereid en een definitieve datum geprikt. Deze stap vormt de basis waarop de rest van het project steunt.

Fase 2: De straat in (week 3)

De eerste ronde deur-aan-deuractivatie is het startschot van de campagne. Een korte uitleg aan de deur, een flyer met QR-code die meteen kan worden gescand, en een eerste inventarisatie van vragen

zorgen voor duidelijkheid en vertrouwen. Bewoners horen daarbij ook welk gereedschap nodig is en als je het werk fysiek niet zelf kan uitvoeren er iemand geregeld moet worden die op de plantdag helpt. De straat-WhatsAppgroep wordt direct opgericht, zodat bewoners elkaar snel kunnen vinden en informatie niet verloren gaat. Hiermee ontstaat de eerste golf van aanmeldingen.

Fase 3: Laten landen (week 4 – 5)

Na de eerste activatieronde volgt bewust een periode van rust. Bewoners krijgen tijd om te overleggen, vragen te stellen en te beslissen of en hoe ze willen meedoen. In deze weken stemt de gemeente intern af met communicatie, buitendienst en waar nodig woningcorporaties. Ook wordt op basis van

binnengekomen aanmeldingen een eerste overzicht gemaakt van gevelbreedtes, zon- en schaduw situaties en mogelijke obstakels. Deze fase zorgt ervoor dat het project niet gehaast aanvoelt en bewoners zich serieus genomen voelen.

Fase 4: Nog een keer aanbellen (week 6)

Een tweede ronde deurbezoeken werkt verrassend goed. Twijfelaars worden meegenomen, vakantiegangers worden alsnog bereikt en het zichtbare enthousiasme in de straat helpt om nieuwe aanmeldingen op gang te brengen. Deze ronde zorgt ervoor dat de uiteindelijke deelnemersgroep stevig staat. En dat de plantdag voldoende massa krijgt om echt als gezamenlijke gebeurtenis te voelen.

Fase 5: Ontwerpen & bestellen (week 7)

Nu de deelnemers duidelijk zijn, worden de gevels geïnventariseerd en ontstaat voor elke bewoner een passend ontwerp op basis van ligging, lengte en voorkeur. In dezelfde periode worden alle materialen besteld; van plantgoed en grond tot opsluitbanden en rekjes. Omdat plantgoed minstens twee tot drie weken vooraf besteld moet worden, is deze fase cruciaal om de planning te borgen. Ook wordt met de buitendienst afgestemd waar materialen komen te staan en hoe de afvoer van tegels en grond wordt geregeld.

Fase 6: Klaar voor de start (week 8)

Alle bewoners ontvangen een praktische bevestiging met daarin uitleg over de plantdag, wat zij zelf moeten voorbereiden en welke materialen voor hen klaarstaan. Daarbij wordt nog eens helder benoemd dat wie het til- of graafwerk niet zelf kan doen, het beste een of twee personen organiseert die ondersteunt. In de WhatsAppgroep wordt de informatie samengevat, zodat iedereen weet waar hij aan toe is.

Fase 7: De laatste check (week 9)

Een gezamenlijke “sense check” van alle betrokken partijen geeft rust en overzicht. Gemeente, uitvoerder en eventueel de hovenier lopen samen door de straat, controleren materiaalplekken, bekijken risicovolle situaties zoals hoogteverschillen of boomwortels en stemmen de rolverdeling voor de plantdag definitief af. Deze fase haalt verrassingen uit het proces.

Fase 8: Energie opbouwen (week 10)

In de laatste week wordt de straat nog één keer op scherp gezet. Een vriendelijke herinnering in de WhatsAppgroep, een overzicht van tijden en materialen en een oproep om eventuele problemen direct te melden zorgen voor focus en vertrouwen.

Fase 9: Plantdag (week 11)

In beeld: geveltuinburendag in Nieuwegein

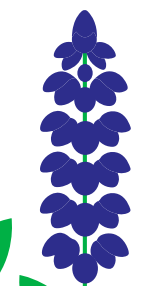
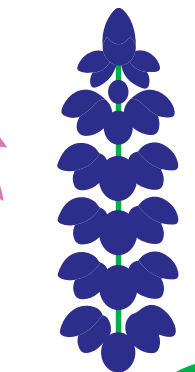
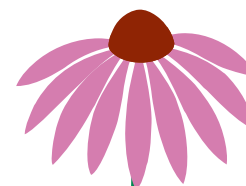
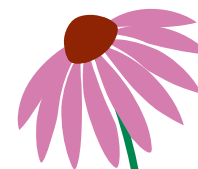
Korte video (±1 min) waarin bewoners en begeleiders laten zien hoe een straat samen vergroent. Goed te gebruiken als inspiratie voor bewonersactivatie en interne afstemming.

De geveltuinburendag zelf is waar alles samenkomt. In de ochtend worden materialen klaargezet en worden bewoners welkom geheten. Daarna begint het gezamenlijke werk: tegels wippen, scheppen, planten en elkaar helpen. De uitvoerende organisatie of vrijwilligers houden overzicht en lossen vragen snel op, terwijl de buitendienst op vaste momenten tegels en grond afvoert. Aan het einde van de middag staat de straat er zichtbaar anders bij en sluiten bewoners de dag vaak gezamenlijk af – soms met koffie, soms spontaan met iets kleins uit de straat.

Fase 10: Nazorg & terugkijken (week 12)

Na de plantdag ontvangen bewoners duidelijke onderhoudstips en wordt de WhatsAppgroep gebruikt voor eventuele vragen in de eerste weken. Het evaluatieformulier levert waardevolle inzichten op over wat goed ging en wat beter kan. Een korte interne evaluatie helpt om het proces klaar te maken voor een volgende straat of een vervolgactie.

6. Logistiek & uitvoering

Een geveltuinburendag staat of valt met een logistiek die klopt. Wanneer materialen, ontwerpkeuzes en afstemming goed zijn voorbereid, kan de plantdag licht en overzichtelijk verlopen, ook in straten met veel deelnemers. Hieronder staan de elementen die gemeenten op een duidelijke en gestructureerde manier moeten organiseren.

6.1 Materialen & aanvoer

Voor een soepele plantdag is het belangrijk dat materialen **tijdig** en op een **logische centrale plek** worden geleverd. In kleinere straten kan één locatie volstaan, maar in langere straten zijn meerdere uitgiftepunten nodig.

Casus De Bilt – Logistiek in een lange straat

In De Bilt werd de actie uitgevoerd in een bijna 400 meter lange straat, waarvoor drie materiaalpunten nodig waren zodat bewoners nooit meer dan circa 150 meter hoefden te lopen voor materiaal. Ondanks de schaal (én zware regen) bleek deze opzet op de dag zelf efficiënt te werken, en gaven bewoners achteraf aan dat er juist hierdoor een sterk buurtgevoel ontstond.

De materialen bestaan doorgaans uit:

- Plantgoed (zon/schaduw) – optioneel ook eetbare varianten
- Tuinaarde of bomengrond
- Opsluitbanden
- Klimhulpen/rekjes
- Gereedschap zoals kruiwagens, scheppen en een tegelknipper
- Mulch of boomschors (optioneel, vermindert uitdroging en onkruid).

Plantgoed wordt bij voorkeur **2 – 3 weken vooraf** besteld zodat leveranciers voldoende voorraad en kwaliteit kunnen garanderen. Kies waar mogelijk voor gifvrij geteelde planten en bij voorkeur inheemse soorten: deze zijn beter voor de biodiversiteit, trekken meer insecten aan en passen goed bij de lokale bodem en omstandigheden.

6.2 Ontwerpkeuzes

Het werken met **standaardontwerpopties** maakt de uitvoering overzichtelijk en voorkomt maatwerksituaties die de plantdag vertragen.

Ontwerpopties worden bepaald op basis van:

- Lengte/diepte van de geveltuin;
- Ligging (zon, halfschaduw, schaduw);
- Voorkeur voor al dan niet een klimmer;
- Gewenste uitstraling of functionaliteit (bijv. bloei, groenblijvend, eetbaar).

Voor meer informatie en inspiratie over ontwerp en beplanting verwijzen we graag naar Bijlage 2.

6.3 De rol van de buitendienst

De buitendienst zorgt voor de **afzetting van parkeervakken**, het neerzetten en ophalen van bigbags en het afvoeren van tegels en overtollige grond. Afhankelijk van lokaal beleid is het nodig om hiervoor een vergunning aan te vragen.

7. Nazorg & beheer

7.1 Praktische nazorg (groen dat goed start)

Na de plantdag hebben bewoners vooral behoefte aan simpele, duidelijke aanwijzingen. Een kort bericht met onderhoudstips – water geven, omgaan met zon/schaduw, en het eventueel gebruiken van mulch tegen uitdroging en onkruid – helpt om de geveltuintjes goed te laten aanslaan. De straat-WhatsAppgroep blijft de plek voor snelle vragen en foto's; bewoners helpen elkaar vaak vanzelf, waardoor het beheer licht blijft voor de gemeente. Het uitgangspunt blijft helder: de bewoner beheert zijn eigen tuintje.

7.2 Eigenaarschap & onderling contact (de energie vasthouden)

De verbinding die op de plantdag ontstaat, kan eenvoudig worden versterkt. Een compliment in de WhatsAppgroep, het aanmoedigen van burenhulp (bij vakantie bijvoorbeeld water geven) en een laagdrempelig moment in het voorjaar om samen te snoeien of bij te planten helpen om een gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid te creëren.

7.3 Evaluatie & doorontwikkeling (leren en verder bouwen)

Een korte evaluatie (bijv. door middel van een vragenlijst, zie bijlage) levert waardevolle inzichten op: wat ging goed, wat kon beter en welke bewoners zouden graag een vervolg zien. Gemeenten kunnen deze inzichten gebruiken om een volgende straat te kiezen, om het proces aan te scherpen of om breder door te pakken in de wijk. In de pilot bleek dat de geveltuinburendagen gemeenten verrassend vaak “in beweging” zette, zowel op vergroening als op sociale cohesie.

5 belangrijke lessen uit de pilot 2025

1. Persoonlijk contact aan de deur werkt om óók minder groene bewoners mee te krijgen.

Door een vriendelijke, persoonlijke benadering kwamen juist bewoners mee die normaal niet snel aansluiten bij groene projecten. De combinatie van een gezellige sfeer, een laagdrempelig aanbod en echte aandacht aan de deur bleek vele malen effectiever dan flyers of digitale boodschappen.

2. De plantdag levert veel méér op dan alleen vergroening.

In alle gemeenten ontstond vanzelf burenhulp, snelle contacten en straat-WhatsApp-groepen die weken later nog actief waren. Bewoners omschreven de dag als "het moment waarop de straat ineens één team werd". Ambtenaren en sociale partners in de wijk zagen hoe een eenvoudige actiedag een sterk gevoel van verbondenheid in de buurt kon losmaken.

3. Duidelijke informatie vooraf houdt de plantdag rustig en overzichtelijk.

Bewoners willen precies weten wat er gebeurt, wat zij zelf moeten voorbereiden en of het werk fysiek haalbaar voor hen is. Dit voorkomt stress, teleurstellingen en last-minute verwarring op straat.

4. Een kleine logistieke reserve voorkomt veel problemen op de dag zelf.

Extra rekjes, plantjes of zakken grond maken het mogelijk om verrassingen soepel op te vangen en bewoners de kans te geven om ook last-minute aan te sluiten.

5. Een goede logistieke opzet bepaalt het tempo én de sfeer.

De pilot liet zien dat duidelijke materiaalpunten, korte loopafstanden (max. ±150 meter) en heldere rolverdeling de plantdag moeiteloos laten verlopen, ook in lange straten of bij slecht weer. Een slimme opzet maakt dat bewoners zich kunnen focussen op het leuke deel: samen tegels wippen, scheppen en planten.

8. Nuttige bronnen

Voor gemeenten kunnen onderstaande bronnen waardevolle aanvullingen zijn. Ze bieden praktische formats, inspiratie en verdiepende kennis waarmee het stappenplan verder kan worden toegepast.

➤ Handreiking “Van Plan tot Plant”

Een praktische gids met voorbeelden, stappen en aandachtspunten voor het realiseren van geveltuinen en kleinschalige straatgroenprojecten.

Geveltuinigids provincie Utrecht (vanaf maart '26 beschikbaar)

Praktische tips, voorbeelden en plantadvies voor het aanleggen en onderhouden van een geveltuin.

➤ Klimaat-effectenkaart

Interactieve kaarten die inzicht geven in hittestress, wateroverlast en droogte, handig bij de selectie van kansrijke straten of buurten ontwikkeld door Netwerk Water&Klimaat.

➤ Klimaatklaar.nl

Toegankelijke website met praktische informatie voor inwoners hoe de eigen omgeving voorbereid kan

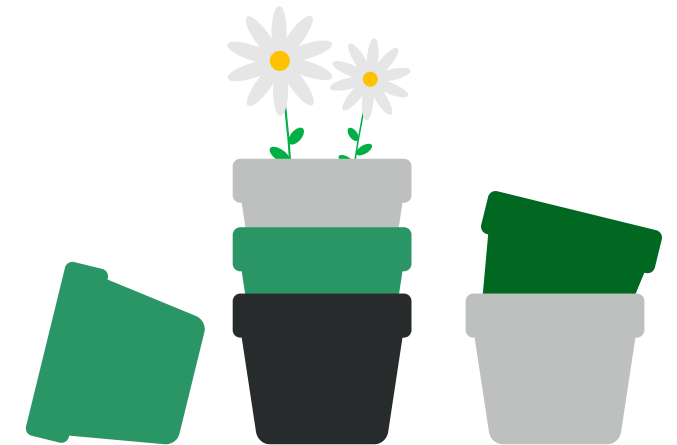
worden op veranderingen in het klimaat, met behulp van vergroening en wateroplossingen.

➤ Klimplantengids

Handreiking van de gemeente Amsterdam om aan de slag te gaan met de vergroening van een gevel.

➤ Provincie Utrecht – Groene wijken

Overzicht van projecten, inspiratie en ondersteuningsmogelijkheden voor gemeenten en bewonersinitiatieven rondom vergroening in de provincie Utrecht.

Bijlagen

Bijlage 1: Voorbeeldflyer pilotactie De Bilt

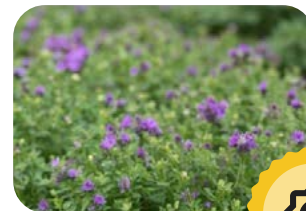
Bijlage 2: Aanvullende inspiratie voor ontwerp & beplanting

Een goede geveltuin begint met sterke planten die passen bij de plek. Voor een gezonde groei en een volle uitstraling adviseren we 8 – 12 planten per m²; in een geveltuin van ca. 100 x 45 cm betekent dat 5 à 6 planten. Dit geeft een mooi gevuld beeld in het eerste jaar, zonder dat planten elkaar in het tweede jaar verdringen. Bodembedekkers zijn onmisbaar: ze houden vocht vast, onderdrukken onkruid en zorgen dat de tuin minder onderhoud vraagt.

Onderstaande soorten zijn gebaseerd op de pilot van 2025, waarin gekozen is voor robuuste, rijkbloeiende planten die goed tegen hitte, droogte en stenige omstandigheden kunnen – precies wat stedelijke geveltuinen nodig hebben.

Voorbeeldbeplanting zon (warme, droge geveltuintjes met veel licht)

- **Echinacea 'Magnus'** – zon, 50 – 100 cm, opvallende zomerbloei
- **Salvia pratensis** – zon, 30 – 80 cm, langdurige paarse bloei, bijenmagnet
- **Agastache 'Blue Fortune'** – zon, 50 – 100 cm, geurend, zeer bijvriendelijk

- **Thymus pulegioides** – zon, 20 – 30 cm, aromatische lage soort
- **Ajuga reptans** – zon/halfschaduw, 10 – 15 cm, sterke bodembedekker

Effect:

Zomer tot nazomer kleur, geur en veel insecten. De lage soorten beschermen de bodem, terwijl de hogere soorten structuur geven.

Voorbeeldbeplanting halfschaduw (ochtendzon of gefilterd licht)

- **Geum rivale** – zon/halfschaduw, 20 – 50 cm, luchtige oranje/roze bloei
- **Aster 'Mönch'** – zon/halfschaduw, 50 – 85 cm, laatbloeiend paars
- **Geranium macrorrhizum** – halfschaduw, 20 – 30 cm, geurend blad, sterke vuller
- **Leucanthemum vulgare (Margriet)** – zon, 30 – 80 cm, heldere zomerbloei
- **Vinca minor** – halfschaduw, 10 – 15 cm, wintergroene bodembedekker

Effect:

Een natuurlijk ogende geveltuin die van april tot oktober steeds iets anders laat zien.

Voorbeeldbeplanting schaduw (noordgevels en plekken zonder veel licht)

- **Lamium galeobdolon (Gele dovenetel)** – schaduw, 20 – 60 cm, sterke bodembedekker
- **Primula veris (Gulden sleutelbloem)** – schaduw/halfschaduw, 10 – 40 cm, vroege bloei
- **Geranium macrorrhizum** – halfschaduw/schaduw, 20 – 30 cm, geurend en sterk
- **Ajuga reptans** – schaduw, 10 – 15 cm, paars bloeiende bodembedekker
- **Vinca minor** – schaduw, 10 – 15 cm, wintergroen

Effect:

Groenblijvend, rustig en robuust, ideaal voor donkere gevels waar andere planten het lastig hebben.

Daarnaast verwijzen we graag naar de plantengids van de provincie Utrecht.

Klimplanten — extra hoogte en biodiversiteit

Klimplanten geven een geveltuin direct meer volwassenheid en voegen nestplekken, schuilplaatsen en voedselbronnen toe voor vogels en insecten. Gebruik altijd een **stevig rek** en houd rekening met **snoei vóór 15 maart** (broedseizoen).

Aanbevolen soorten:

- **Klimhortensia (Hydrangea petiolaris)** – schaduw/halfschaduw, sterke hechter
- **Toscaanse jasmijn (Trachelospermum jasminoides)** – zon/halfschaduw, heerlijk geurend
- **Hop (Humulus lupulus)** – zon/halfschaduw, eetbare jonge scheuten
- **Wilde kamperfoelie (Lonicera periclymenum)** – halfschaduw, nachtvlinderplant

Ontwerpprincipes voor elke geveltuin

- **Hoog achter, laag voor:** voorkomt dat kleine planten verdwijnen.
- **Herhaal soorten:** dit geeft rust, vooral in smalle geveltuinen.
- **Gebruik altijd bodembedekkers:** minder uitdroging, minder onkruid.
- **Denk aan bloeitijd:** mix vroeg-, zomer- en najaarsbloeiers voor jaarrond aantrekkelijkheid.
- **Werk met variatie in blad:** dit geeft ook buiten bloeiseizoen een mooi beeld.

Tip

Eén klimplant per 1 – 1,5 meter gevel geeft het beste resultaat zonder woekeren. Daarnaast verwijzen we graag naar de Klimplantengids van de gemeente Amsterdam.

Bijlage 3: Vragenlijst deelnemers

We hebben samen geveltuinen aangelegd in jullie straat. Met dit korte formulier horen we graag wat goed ging en wat beter kan. Zo leren we voor volgende straten. Het invullen kost rond 4 – 5 minuten en we delen geen namen. Antwoorden komen alleen in een samenvatting.

Vragen

1. In welke straat heeft u/heb je deelgenomen? (verplicht, meerkeuze)

- [Straat A] · [Straat B] · [Straat C] · [Straat D] · [Straat E]

2. Wat vond u/je van de manier waarop u/je werd uitgenodigd? (Geef 1 – 5 sterren op de volgende onderdelen)

- Duidelijke informatie
- Persoonlijk contact
- De uitnodiging was op tijd

3. Wat vond u/je van de manier waarop u/je werd uitgenodigd? (Geef 1 – 5 sterren op de volgende onderdelen)

- Duidelijke informatie
- Persoonlijk contact
- De uitnodiging was op tijd

3. Wil(t) u/je nog iets kwijt over de uitnodiging? (open antwoord)

4. Over welk onderwerp had u/je meer willen weten vóór de geveltuinburendag? (Deze informatie helpt ons om deelnemers bij een volgende actie duidelijker te informeren.)

- Regels en vergunningen
- Kabels en leidingen
- De planning
- Benodigd materiaal of gereedschap
- Afstemming met burens/gemeente
- Niets, alles was duidelijk
- Anders: ... (kort tekstveld)

5. Hoeveel sterren geef(t) u/je de dag zelf (1 – 5)

Heel slecht 1 · 2 · 3 · 4 · 5 Heel goed

6. Wat kon beter? (kort tekstveld)

7. In hoeverre ben(t) u/je het eens met de volgende stellingen? (Likert 1–5 per stelling)

- De straat is groener/aantrekkelijker: 1 – 5
- Er is meer schaduw/het is koeler: 1 – 5
- Er is meer contact met burens: 1 – 5

9. Waar heeft/heb u/je nu (nog) behoefte aan? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Tips voor onderhoud/water geven
- Extra plantjes
- Materialen (bijv. gieter, mulch)
- Afstemming met gemeente (bijv. stoep, profiel)
- Buurtcontact (WhatsApp/contactpersoon)

- Geen behoefte
- Anders: ... (kort tekstveld)

10. Zou u/je deze actie aanraden aan andere straten? (Likert 1 – 5)

Zeker niet 1 · 2 · 3 · 4 · 5 Zeker wel

11. Wil(t) u/je ons nog iets laten weten? (kort tekstveld)

12. Privacy (verplicht, vinkje)

- Ik begrijp dat mijn antwoorden anoniem worden samengevat voor de evaluatie.

Colofon

Titel

Dit Stappenplan Geveltuinburendag is onderdeel van het project handreiking geveltuinburendag-actie NWK, project 16639.

Auteurs

Moritz Harzenetter, Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU)

Opdrachtgever

Netwerk Water&Klimaat

Vormgeving en illustraties

Enof creatieve communicatie

Fotografie

Fotograaf: Hanne Hanssen, geveltuinburendag in de Burgemeester Strick van Linschotenstraat, Maarsssen. En NMU, zonnige foto's in de Vlierstraat, Wijk bij Duurstede. De regenachtige in de Nieuwstraat in De Bilt.

Datum

Maart 2026

Financiering

Dit stappenplan is gemaakt in opdracht van Netwerk Water&Klimaat en mede gefinancierd door de Europese Unie, het programma LIFE-IP klimaatadaptatie.

Kenmerken

Project title: Netherlands National Adaptation Strategy on Climate Change, to Local Networks Accelerating Climate Resilience (NL-NASCCELERATE).

Project acronym:

LIFE20 IPC/NL/000006 – LIFE-IP NL-NASCCELERATE.

Sub-Action: 2.6: Strengthening commitment to climate change adaptation through Network Water and Climate.

Deliverable: Stappenplan Geveltuinburendag, Maart 2026.

Beneficiary: water authority Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden.

Medegefinancierd door de Europese Unie. De opvattingen en meningen die worden geuit zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijk overeen met die van de Europese Unie of CINEA. Noch de Europese Unie, noch de subsidieverlenende autoriteit kunnen daarvoor verantwoordelijk worden gesteld.

Medegefinancierd door de Europese Unie